

REPUBLIC OF KOSOVO / REPUBLIKA E KOSOVËS	
GEJTRIA E KOSOVËS / VLADA E KOSOVËS / GOVERNMENT OF KOSOVA	
MINISTRIA E SHËNDETËSISË / MINISTARSTVO ZDRAVSTVA / MINISTRY OF HEALTH	
Njësia Org. Org. Unit	Nr. Prot. Prot. No.
01	65-6593
Nr. i faqëve Br. stranica No pages	Data Datum Date
-34-	03.09.2025
Prishtinë / La	

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria-Vlada-Government

Ministria e Shëndetësisë-Ministarstvo Zdravstva-Ministry of Health
Zyra e Ministrit- Ured Ministra -Office of the Minister

Nr:131/IX/2025

Datë:03.09.2025

Zëvendësministri i Ministrisë i Shëndetësisë, në mbështetje të nenit 145, pika 2 të Kushtetutës së Republikës së Kosovës, në përputhje me nenet 11 dhe 16 të Ligjit nr. 06/L-113 për organizimin dhe funksionimin e administratës shtetërore dhe agjencive të pavarura (Gazeta Zyrtare, Nr. 7, 01 Mars 2019), nenit 12 të Ligjit nr.08/L-117 për Qeverinë e Republikës së Kosovës, Rregullores (QRK) Nr.14/2023 për Fushat e Përgjegjësisë Administrative të Zyrës së Kryeministrit dhe Ministrive Shtojca 1 paragrafi 6 nëparagrafi 6.1, si dhe Kërkesës me nr. prot. 05-5455 datë 18.07.2025, nxjerrë këtë:

V E N D I M

- I. Aprovohet Plani i Veprimit për Parandalim, Kontrollë dhe Reagim ndaj Situatës Epidemiologjike me Fruth.
- II. Shtojcë e këtij vendimi është Plani i Veprimit për Parandalim, Kontrollë dhe Reagim ndaj Situatës Epidemiologjike me Fruth.
- III. Vendimi hyn në fuqi në ditën e nënshkrimit nga Zëvendësministri i Shëndetësisë.

Dr. Arsim Berisha

Zëvendësministër i Shëndetësisë

Vendim i dërgohet:

- Sekretarit të Përgjithshëm;
- DPSSH;
- Departamentit ligjor
- Arkivit të MSh-së.

Republika e Kosovës

Republika Kosova – Republic of Health

Qeveria – Vlada - Government

Ministria e Shëndetësisë / Ministarstvo Zdravstva / Ministry of Health

Instituti Kombëtar i Shëndetësisë Publike të Kosovës

PLANI I VEPRIMIT PËR PARANDALIM, KONTROLLË DHE REAGIM NDAJ SITUATËS EPIDEMIOLOGJIKE ME FRUTH

Prishtinë

Korrik, 2025

PËRMBATJA

1.	PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE.....	2
2.	HYRJE.....	4
3.	METODOLOGJIA.....	9
4.	SFONDI.....	10
5.	OBJEKTIVAT.....	30
6.	ARANZHIMET E ZBATIMIT, MONITORIMIT DHE RAPORTIMIT.....	32
7.	NDIKIMI BUXHETOR DHE ZBATIMI I PLANIT	33
8.	SHTOJCA 1 - PLANI I VEPRIMIT.....	34

SHKURTESAT

AMF	Ambulanta e mjekësisë familjare
CDC	Centers for Disease Control / Qendrat për kontroll të sëmundjeve
ECDC	European Center for Disease Prevention and Control
EU	Bashkimi Evropian
IKShPK	Instituti Kombëtar i Shëndetësisë Publike të Kosovës
ISh	Inspektorati shëndetësor
KDSH	Kujdesi Dytësor Shëndetësor
KPSH	Kujdesi Parësor Shëndetësor
KTSh	Kujdesi Tretësor Shëndetësor
MF	Ministria e Financave
MSH	Ministria e Shëndetësisë
MMR	Vaksina kundër Morbillit, Mumps, Rubelles
NITAG	National Immunization Technical Advisory Group
OBSh	Organizata Botërore e Shëndetësisë (WHO)
PZI	Programi i zgjeruar i imunizimit
QRK	Qeveria e Republikës së Kosovës
QKMF	Qendra Kryesore e Mjekësisë Familjare
QKUK	Qendra Klinike Universitare e Kosovës
QMF	Qendra e Mjekësisë Familjare
QRShP	Qendra regjionale e shëndetit publik
SVP	Sëmundjet që parandalohen me vaksina
UNICEF	United Nations Children's Fund/Fondi i Kombeve të bashkuara për fëmijë
UA	Udhëzimi Administrativ
VZfV	Vlerësimi i zinxhirit të ftohtë të vaksinave

1. PËRMBLEDHJE EKZEKUTIVE

Rastet e konfirmuara me fruth në vend paraqesin sfidë madhore për sistemin shëndetësor, me ndikim të veçantë te grupet e ndjeshme, si fëmijët e vegjël dhe personat me imunitet të komprometuar. Si sëmundje me transmetueshmëri të lartë, fruthi kërkon masa të koordinuara për parandalim, kontroll dhe reagim të menjëhershëm. Hartimi i Planit të veprimit për parandalim, kontroll dhe reagim ndaj situatës epidemiologjike me fruth synon të konsolidojë kapacitetet ekzistuese të shëndetit publik, të përmirësojë mbulueshmërinë e vaksinimit, të garantojë mbikëqyrje të qëndrueshme epidemiologjike dhe të mundësojë një reagim institucional të strukturuar në rast të një shpërthimi eventual. Qëllimi kryesor është minimizimi i përhapjes së mëtejshme të sëmundjes dhe ruajtja e shëndetit të popullatës.

Plani i Veprimit për parandalim, kontroll dhe reagim ndaj situatës epidemiologjike me fruth në Kosovë ndërlidhet me objektivat e përcaktuara në Planin e Veprimit për vaksinim 2025-2026 dhe synon të adresojë rrezikun e përhapjes së kësaj sëmundjeje ngjithëse përmes masave të koordinuara dhe të qëndrueshme të vaksinimit, mbikëqyrjes epidemiologjike ku objektivi strategjike ka eliminimin e rasteve autoktone me fruth në Kosovë deri në vitin 2026. Kjo objektivi synon ndërprerjen e transmetimit të virusit të fruthit, duke parandaluar çdo rast me origjinë vendore përmes një mbulueshmërie të lartë me vaksinën MMR, forcimit të sistemit të mbikëqyrjes, ndërhyrjeve të shpejta në shpërthime dhe informimit të qëndrueshëm të publikut. Për të arritur objektiven strategjike të rritjes dhe mbajtjes së mbulueshmërisë së qëndrueshme me vaksinën MMR, Plani i veprimit përfshin një sërë aktivitete të planifikuara dhe të koordinuara, të cilat synojnë të identifikojnë dhe vaksinimin plotësues (catch-up) të fëmijëve të pavaksinuar ose të vonuar, fuqizojnë kapacitetet e ekipeve të vaksinimit dhe rrisin ndërgjegjësimin e komunitetit për rëndësinë e vaksinimit kundër fruthit. Për të arritur objektivin e fuqizimit të mekanizmave ndërsektorialë në mbikëqyrjen, kontrollin dhe reagimin ndaj fruthit, Plani i veprimit (PV) përfshin aktivitete të koordinuara në nivel komunal dhe qendror, me fokus në forcimin e kapaciteteve institucionale dhe përfshirjen aktive të komunitetit. Këto aktivitete synojnë të ndërtojnë një sistem efektiv dhe të koordinuar reagimi ndaj fruthit, duke fuqizuar kapacitetet e mbikëqyrjes epidemiologjike dhe diagnostikimit. Ky mekanizëm i integruar është thelbësor për eliminimin e transmetimit autokton të fruthit në Kosovë.

Plani ka një kosto financiare të përballueshme dhe optimale për realizimin e objektivave dhe aktiviteteve të parapara. Është specifik, me rezultate të arritshme dhe të matshme dhe me një përcaktim të qartë të afateve dhe institucioneve përgjegjëse për realizimin e tyre. Ky plan projekton një rrugë që lehtëson zbatimin e prioritetëve kyçe të Qeverisë së Republikës së Kosovës në fushën e shëndetit publik. Andaj, përmes zbatimit të Planit synohet parandalimi i shpërthimeve dhe eliminimi i transmetimit vendor të fruthit në

Kosovë deri në vitin 2026, përmes një mbulueshmërie të qëndrueshme me vaksinën MMR dhe një sistemi të fuqishëm të reagimit epidemiologjik.

2. HYRJE

Fruthi është një nga sëmundjet më ngjitëse për njerëzit, duke u shfaqur si një sëmundje febrile me skuqje të lëkurës. Shkaktohet nga virusi i fruthit, i cili bën pjesë në gjininë Morbillivirus. Periudha e inkubacionit për fruth është zakonisht 10–14 ditë (varion nga 7–23 ditë) nga ekspozimi deri në shfaqjen e simptomave. Simptomat fillestare (prodromale) përfshijnë zakonisht ethe, ndjenjë të përgjithshme plogështie, kollë, konjunktivit dhe rrjedhje hundësh. Këto simptoma mund të shfaqen 1–5 ditë para paraqitjes së skuqjes. Skuqja karakteristike makulopapulare shfaqet 2–4 ditë pas fillimit të fazës prodromale. Personat e infektuar zakonisht janë ngjitës rreth katër ditë para shfaqjes së skuqjes dhe deri katër ditë pas saj. Burimi i infeksionit shpesh është i panjohur, pasi individi infektohet nga dikush që ndodhet ende në fazën prodromale para shfaqjes së skuqjes. Komplikimet e fruthit si pneumonia, diarrea dhe encefaliti mund të ndodhin deri në 30% të personave, në varësi të moshës dhe faktorëve predispozues, si kequshqyerja apo sëmundje të tjera që ndikojnë negativisht në përgjigjen imunitare. Komplikimet që rrjedhin nga infeksioni me fruth zakonisht ndodhin 2–3 javë pas shfaqjes së skuqjes. Fruthi mund të prekë këdo, pavarësisht moshës, por barra më e madhe e sëmundjes në shkallë globale mbetet tek fëmijët nën 5 vjeç.

Fruthi është një ndër sëmundjet më ngjitëse që njih njerëzimi si dhe mbetet një ndër shkaktarët kryesorë të vdekjes të fëmijët nën 5 vjeç. Dëshmitë historike tregojnë se fruthi daton që nga shekulli i VII pas Krishtit, kur përbënte kërcënim më të madh se variola. Pavarësisht që vaksinimi ka parandaluar rreth 60 milion vdekje, përgjatë viteve 2000–2023, në nivel global fruthi vazhdon të jetë i pranishëm dhe raportohet se 107 500 persona humbën jetën nga fruthi në vitin 2023. Pezullimi i fushatave të vaksinimit gjatë pandemisë COVID-19, në mënyrë të pashmangshme ka shkaktuar rritje të rasteve të fruthit. Pas periudhës me numër jashtëzakonisht të ulët të rasteve me fruth në vitin 2021 në Evropë, që nga viti 2022 ka pasur rikthim të rasteve të fruthit. Mbulueshmëria globale me MMR ka ngecur në 84%–85% për më shumë se një dekadë, andaj fruthi ende mbetet një nga shkaktarët e rëndësishëm të vdekjeve tek fëmijët e vegjël në nivel global, pavarësisht disponueshmërisë së vaksinës së sigurtë dhe efektive¹.

2.1. Vaksina kundër fruthit (MMR)

Vaksina e zbutur kundër fruthit që përmban virus të gjallë ka dëshmuar një efektivitet shumë të lartë, duke siguruar serokonvertim në $\geq 95\%$ të fëmijëve mbi 12 muajsh pas dozës së parë. Administrimi i dozës së dytë garanton mbrojtje pothuajse të plotë, edhe për ata që nuk kanë reaguar ndaj dozës fillestare. Kjo e bën vaksinimin një mjet të fuqishëm

¹ WHO

për mbrojtjen individuale dhe kolektive ndaj fruthit. Për shkak të transmetueshmërisë së jashtëzakonshme të virusit të fruthit, pragu i nevojshëm për të arritur imunitetin e tufës është shumë i lartë – mbulimi me vaksinim duhet të jetë të paktën 95% për të ndërprerë qarkullimin e virusit në komunitet. Para përdorimit të gjerë të vaksinës, fruthi infektonte shumicën e fëmijëve në moshë të hershme dhe shkaktonte vdekjen e mbi 2.6 milionë personave çdo vit në mbarë botën. Futja e vaksinës në programet kombëtare të imunizimit që nga viti 1974 ka çuar në një ulje të ndjeshme të rasteve dhe vdekjeve. Deri në vitin 2021, vdekjet nga fruthi ishin reduktuar me 83%, në rreth 128,000 në vit në nivel global.

Edhe përkundër arritjeve të mëdha, eliminimi i fruthit ende përballet me sfida serioze, kryesisht për shkak të mbulimit të pamjaftueshëm me vaksinë dhe hezitimit në rritje ndaj vaksinimit. Hezitimi ndaj vaksinës përbën një rrezik të drejtpërdrejtë për ruajtjen e imunitetit të tufës dhe për parandalimin e rikthimit të shpërthimeve. Prandaj, është thelbësore të hartohet dhe zbatohet një plan veprimi i qartë, gjithëpërfshirës dhe i qëndrueshëm për të siguruar mbulueshmëri të lartë të vaksinimit kundër fruthit dhe për të adresuar shkaqet e hezitimit në nivel kombëtar dhe lokal.

PV synon të përshkruajë qasjet prioritare për rritjen e mbulimit me vaksinë kundër fruthit dhe forcimin e besimit të publikut ndaj vaksinimit, si parakusht për arritjen e eliminimit të qëndrueshëm të fruthit në vend.

Duke pasë parasysh nevojën për parandalim, kontrollë dhe reagim ndaj situatave epidemiologjike të cilat mund të paraqiten, nevojiten përpjekje të përsheptuara për të rritur mbulueshmërinë me vaksinim në imunizimin rutinë të fëmijërisë ashtu si dhe të bëhen fushatat e rikuperimit tek adoleshentët dhe të rriturit që kanë humbur vaksinimin në të kaluarën. Për këtë qëllim, vendosja e sistemeve të përmirësuara të informacionit të imunizimit dixhital për të identifikuar dhe arritur tek të pavaksinuarit është kritike dhe duhet të formojë një pjesë integrale të përpjekjeve kombëtare për të përmirësuar performancën dhe menaxhimin e programeve të përgjithshme kombëtare të imunizimit. Mbikëqyrja e vazhdueshme me cilësi të lartë dhe hetimet e shpejta të shpërthimeve janë gjithashtu mjete kyçe për të monitoruar nga afër epidemiologjinë e fruthit në BE/EEA dhe për të identifikuar dhe adresuar boshllëqet e imunitetit në popullatë².

Agjenda e Imunizimit 2030 e Organizatës Botërore të Shëndetësisë (OBSH) - Immunization Agenda 2030: A Global Strategy to Leave No One Behind IA2030, përcakton vizion dhe strategji globale gjithëpërfshirëse për vaksinat dhe imunizimin për dekadën 2021–2030. Ky dokument e pozicionon imunizimin si një kontribuues kryesor për të drejtën themelore të popullatës për të gëzuar shëndetin fizik dhe mendor më të lartë të arritshëm dhe gjithashtu si investim në të ardhmen, duke krijuar një botë më të shëndetshme, më të sigurtë për të gjithë. Objektivat e kontrollit të sëmundjeve vaksinë parandaluese të pasqyruara në këtë dokument janë: arritja e eliminimit të fruthit dhe rubellës, mbajtja e statusit pa poliomielit si dhe arritja e kontrollit të hepatitit B, objektiva këto të cilat po ashtu janë synim edhe i vendit tonë.

² ECDC – Measles Annual Epidemiological Report for 2024